

?

Arbeiðararórsin er felagsheitið fyri fakligu og politisku rörluni, hvørs sosiala stöð er arbeiðarafjöldin og sum hevur til enda máls at bta um livilíkið og verja áhugamálið teirra arbeiðandi. Eisini samvinnufelagini (kooperatiónin) er partur av arbeiðararórsini. Hin kapitlistisk framleiðsluátturin hevur framalt stórvirki, har nógvar arbeiðarar við toluliga javnsettum arbeiði, og livilíkindum standa undir einum felags arbeiðsgevara. Hvat viðvíkur bústing í bý og bygd liva teir undir javnlíkum umstøðum. Hetta hevur skapað eina kenslu av felagsskapi, »stætta-sambúð«, sum er grundarlagið fyri arbeiðararórsini, og sum á framferð og í vöstri sínum hevur vunnið stríðsmegi frá teirri samskipaðu arbeiðararórsini. Arbeiðararórsin er elst á teimum størstu arbeiðsplásum. Í Noreg kenna vit til verkfallsrörlur og byrjandi arbeiðararórsu longu í 17 öld. Men ikki fyrr enn ídnaðurin tók dik á seg verður sjálv grundarlagið fyri samskipaðari arbeiðararórsu lagt. Ein slík arbeiðararórsla byrjaði í Onglandi. Teir ófaklærðu arbeiðararnir, ið komu frá landbúnaðinum hövdu stórar trupulleikar við halda saman um felag síni; men menningin kom. Almikið er avrikað, tó almikið er framvegis at vinna.

Upplýsingararbeiði.

Eitt hitt mest sermerkt á við hini demokratisk samfelagsskipanini er tað sjálvboðna upplýsingararbeiðið, ið tey ymisku felögin ganga á odda fyri. Tað arbeiðið, ið tey einstöku felögin gera er sjálvandi av grundleggjandi týdningi, men tað eigur at verða hildit fram av stovnum, ið hava hetta sum seruppgávu, t. d. lesirangar, samrøðulög, frídagur og vikuskeiðum, dagskúli o. s. fr.

Í øðrum londum er eitt stórt arbeiði gjørt á hesum økjum; eisini vit eiga at taka okkum um reiggj, t. i. hetta arbeiðið er ein beinleiðis lívstreyt fyri eina hvørja samfelagsskipan, ið byggir á fólkaræðsliga grund.

Í Norðanlondum hava fakfelögin gjørt eitt stórarbeiði á hesum øki. Tað eru eisini fakfelögin, ið er geislaröðin í Arbejdernes oplysningsforbund, ið fevnir yvir eitt stórrt øki enn nakad annað felag. Samvirkingi felög eins og einstök felög eru hvør í sínum lagi við í arbeiðinum. Tað sama er við politisku flokkunum — og ungmannafelögunum og ikki at gloyma tey ymisku kvinnufelögin.

Ansarin og áhugin fyri teimum mongu spurningunum á samfelagslívinum má vekjast og haldast við líka, um vit skulu byggja upp hitt sanna og sunna samfelagið, ið kann veita hinum einstaka borgaranum tey livi- og menningarlíkindi, ið neyðug eru fyri at standa javnbjóðis teimum mest framkomnu tjóðunum.

Ungdómurin má vera vakin og seta sær sum fremsta mál at leggja á valin út, so skjótt sum tekni eru til at einræðismenn eru á ferð fyri at forkoma teimum dýrmettu fólkaræðsligu ognum, ið arbeiðararórsin við so miklum stríði gjøgnum öldir hevur vunnið.

Samfelagið fyri öll — tað er endamálið; men arbeiðarafjöldin verður ikki at ognar sær henda rætt, uttan hon sjálf gongur á odda í stríðinum

ISFISKURIN

Hesa vikuna hava selt: Sjóðarberg 1932 kit fyri 6162 stp. og Jóannes Patursson 2129 kit fyri 5628 stp.

IKKI ELLISRENTA MEN FOLKA-TRYGGING.

Umboðsmaður javnaðarmanna í donsku fólkatryggingini, hevur nú sent nevndini hitt endaliga minnilutaupskotið. Her verður sagt, hví minnilutin krevur fólkatrygging, ið umfatar allar borgarar samfelagsins.

Núgaldandi ellisrentuskipan er soleiðis háttáð, at hon ikki kann lúka ta rimuliga má verða kravið av einari tilikari skipan.

Víst verður m. a. á hesi viðurskipti:

1. Tann, ið av elli má fara úr vanligu inntøku síni til ellisrentu, fær livilíkindi síni gjørd ringari enn tilfelli er hjá vanligum tænaðummonnum, ið tað teir taka við eftirløn síni.

2. Tað er stórv munur millum livilíkindi fyri at hava atkomu til eftirløn og tær galdandi treytirnar fyri ellisrentu, serstakliga hvat viðvíkur atgongdini til at hava aðra inntøku uttanum ávikavist ellisrentu og eftirløn.

3. Bæði ellisrentuáttarar og eftirlønarfólk í stats- og kommunalari tænastu fáa virðisfasta viðbót. Hetta gildir ikki privatu eftirlønarfólk og fólk við sjálfstøðugum yrki. Framburðurin krevur, at eisini hesi koma

undir virðisfasta eftirløn, ið má vera eins fyri öll, ið ynskja at tryggja seg økonomiskt í ellisárunum. Einans ein fólkatrygging kann loysa henda spurning.

4. Tær frádráttarreglur, ið eru galdandi í samband við ellisrentuskipanina eiga at verða avtiknar. Tær hava eina forðandi ávirkan uppá uppsparing og arbeiði; hetta til skaða fyri hin einstaka og samfelagið. So gera tær eisini umstingina óneyðuga dýra og tvørliga. Frádráttarreglurnar mugu tí stígvíst verða avtiknar.

Bótan av teirri sosialu forðingini er ein ábáttur í javnaðarstevnuni. — Í tí skrivi, ið sent varð öllum flokkum á tingi um samarbeiði í nýggja landsstýrinum, varð sett sum eitt samarbeiðsgrundarlag, at lögtingið eftir forðingini skuldi bóta um hina sosialu forðingina, t. v. s.: fáa hana á hædd við hina sosialu forðingina í hinum Norðanlondum.

Hövuðsmálið er sjálvandi full FÓLKATRYGGING

soleiðis at allir landsins íbúgvar fáa fulla eftirløn uttan mun til starv og inntøku, í løtuni fáa bert landsins tænaðumenn eftirløn eftir serligari reglugerð.

Seinnj hevur eisini tjóðveldisflokkurin tikið henda spurning við í uppskotsskriv sínum um samarbeiðsgrundarlag í nýggja landsstýrinum.

Tá ið H. D. Joensen varð doktari.

Úr «Social-Demokraten».

Brysternæringen

Der er meget, der tyder på, at vi ikke har haft særlig sikker viden om modernælkens betydning for det spæde barn, før færingen læge Hans Dehele problemet nærmere. Det ser endog ud til, at sundhedsmyndighederne har bygget deres vejledninger til mødrene på et meget spinkelt grundlag — og at man nu hurtigst muligt må udsende nye direktiver til fødselsafdelinger, jordemødre, praktiserende læger og alle — selvfølgelig først og fremmest mødre selv — som har med børn at gøre.

Dr. Joensens forsvarede i går sin kæmpemæssige afhandling om brysternæringens udbredelse og betydning, belyst ved en stor undersøgelse foretaget i Holbæk amt, for den medicinske doktorgrad.

Vi læger er jo også fædre.

Som første opponent indledede professor onnevie med at erklære, at vi kender mere til mælkeproduktionen hos kvæget end til alle de forhold, der er knyttet til spædbarnets ernæring (professoren har også tidligere slået fast, at vi kender mere til pattegrises vækst end til væksten hos menneskebørn). Men der var den formidende omstændighed m. h. t. lægers og sundhedsmyndigheders fejltagelser, at kvinderne retter sig mere efter deres egen sunde fornuft end efter de vejledninger, man giver dem — og skaden bliver derfor ikke så stor, som man kunne forestille sig. Mange kvinder, måske de fleste, er, udtalte professor Bonnevie, behersket af angsten for ikke at have mælk nok til deres barn — og denne angst kan meget ofte føres tilbage til poulære fremstillinger — og ikke mindst til vægten. Så snart et brystbarn vejer nogle gram for lidt, bliver man nervøs. Men vi læger er jo også fædre — og når vi en gang har gjort et eksperiment med en børnevægt, gør vi det aldrig mere! tilføjede han.

Hvor længe skal moderen amme?

Man forstod, at det ikke altid er vægten man skal rette sig efter — men allerede i 3 månedersalderen øvings vi til at anlægge morbus danicuse (den danske syge, fedme), enten ved hjælp af modernælk alene eller med tilskud. Professor Bonnevie mente, at vi har stillet for store krav — det er ikke ubetvinget nødvendigt, at kvinderne ammer deres børn i et halvt år. — Sker det i 4—5 måneder, skulle man være på den sikre side — og så meget synes i hvert fald sikkert, at børn, der i en rimelig lang tid har fået modernælk har mindre sygdom end andre børn. Det gælder mæslinger angina og årebetændelse — og sikkert også andre sygdomme.

Professor Bonnevie sluttede med at fremhæve, at denne store og grundige disputats vil spare den danske stat for mange tusinde kroner om året ved at give nye og rigtige retningslinjer for spædbarnets ernæring — og for millioner af kroner senere hen, fordi den rigtige ernæring i den første levetid spiller kolossal rolle også for den voksnes måde at reagere overfor sygdomme på. Han advarede mod at iværksætte hygiejniske foranstaltninger, når man ikke har grundlaget i orden (og det har man altså ikke haft på dette vigtige punkt).

Stof nok til en ugelang kongres.

Efter aet professor dr. phil. Chr. Matras havde gjort opmærksom på, at dr. Joensen var den tredje i rækken af færøske doktorer — og den første medicinske — opponerede professor Preben Plum, der mente, at hele emnet, der var så uhyre centralt, mere egnede sig til en ugelang kongres end til nogle få timers diskussion. M. h. t. brysternæringen har vi været opfyldt af overtro, vrangforestillinger og tradition — først nu begynder vi at kunne se mere videnskabeligt på problemerne. Han mente ikke, at det var mærkeligt, at det havde taget så lang

tid at blive klogere, også herhjemme, hvor vi stadig må indlægge børn på voksenalafdelinger eller på børneafdelinger uden børnelæger. Selvom videnskaben nu var kommet ind i billedet på afgørende måde, mente han ikke, at vi var så fremskredne og moderne, som vi gerne forestille os — og han takkede doktor Joensen for, at han ikke havde givet sikre og uomgængelige råd til mødrene — mange synspunkter kan endnu ændres. Det er f. eks. altid blevet hævdet, at den regelmæssige diegivning har været at foretrække — men det er ikke sikkert, at det er rigtigt. Det er vigtigt, at barnet får noget at drikke, når det er sultent, men det er også vigtigt, at moderen kommer af med mælken, når det passer hende.

Også en lang række andre forhold blev berørt — men der er ikke andet for, end at en ny vejledning kommer mødrene i hænde. Måske ikke en vejledning, der indeholder »sandheden om brysternæringens betydning«, men en vejledning, der indeholder det, man nu mener er i bedst overensstemmelse med alle erfaringer.

Så meget er i hvert fald sikkert, at dr. Joensen har vendt op og ned på mange fastgroede synspunkter, og at hans arbejde ligger i de medicinske disputatsers top-niveau. esm.

LØNJAVNINGARGRUNNUR

SKIPSFISKIMANNA

Viðbót fyri 1954.

Bløð til umsóknir um lönarviðbót verða flýggjað út hjá sýslumonnunum (í Skúvoy og Mykinesi hjá sóknarstýrinum) og á skrivstovu grunnsins í Tórshavn (tlf. 2143).

Tað verður mint á, at umsóknirnar eiga at vera innkomnar innan 1. mars 1955 saman við avrokningunum fyri 1954.

N.B. I. Umsóknir, ið koma aftaná 1. mars verða ikki viðgjörðar.

N.B. II. Halda menn seg eiga viðbót og hava ikki fingið avrokningar, eiga teir kortini at senda umsóknina inn aðrenn 1. mars og skila til, nær avrokningarnar kunnu væntast og senda tær tá.

Eru avrokningarnar ikki komnar innan 1. júl. 1956 fella umsóknirnar burtur, sbt. 4. grein í reglugerðini.

NEVNDIN

LÆKNAVAL

Limir av Havnar Sjúkrakassa, ið ætla at skifta lækna frá 1. januar 1955, mega siga frá á skrivstovuni í seinasta lagi mánadagin tann 20. desember 1954.

Sambært sáttmálan við læknafelegið mega hjún hava sama lækna.

Tað er at velja ímillum ein av kommunulæknum dr. Poulsen og dr. Højgaard.

Tórshavn, tann 2. des. 1954.

Formaðurin.

Skrivstovutið 10—1 og 4—6.

leygardag 10—2.

Tlf. 2099.